

Minner om han Erik og ho Guri Eidsvold

Den første som ryddet og bosatte seg på Eidsvold ved Rostavatnet var han Hans-Kristian Andersen Elvevold, født i 1842 og ho Gjertrud Eriksdtr. Kongsli født i 1846. De var gift i 1874.

Hans-Kristians foreldre var den første rydningsmann i Rostadalen som var han Anders Reiersen fra Fossum i Sollia 1801-1849 og ho Berte Mikkelstr Mohaug fra Sollia — 1800-1860. Disse to fostret opp 8 barn der inne på Elvevold, og Hans-Kristian var den yngste, og hans søsken var i rekkefølge: 1. Mikkel Andersen 1824-1869 g.m. Elisabeth Sofie Hansdtr. fra Sørlosen i Balsfjorden f. i 1824. 2. Berger Andersen 1825-1852. 3. Reier Andersen (Bjønn-Reier f. i 1827, konf. 1852 d. 1914) Han Bjønn-Reier var ikke gift, men hadde en sønn Elis Israel f. 1856. Moren var ho Eva Eriksdtr. fra Finland f. 1832-1862. Hun var tjenestejent på Gamnes hos Thomassen-brødrene Johannes og Nils. Hun døde bare 30 år gl. Elias Israel ble bortsatt til Hølen, ble konf. i 1875 21 år gammel. Senere er han dreg på Høyset og på Sletta i Tamokdalen hos ho Karen Eilertsdtr. Sletta.

4. Ragnhild Andersdtr. f. 1831, g.m. Martin Knutsen Rostadmo. 5. Anne Birgitha. Andersdtr. 1837-1864, døde i difteri. 6. Karen Serine Andersdtr. 1840-1864, døde i difteri. 7. Karl Andersen f. 1834. Han emigrerte til Amerika. 8. Hans-Kristian Andersen f. 1842 gift i 1874 med ho Gjertrud Eriksdtr. Kongsli f. 1846 Gjertrud sine foreldre var han Erik Andersen Alborgmoen f. 1812 og Mali Eriksdtr. Lian f. i 1820 som ryddet Kongsli. I ekteskapet tel han Hans-Kristian og ho Gjertrud på Eidsvold kom det 7 barn til verden. Men han Hans-Kristian hadde 2 sønner med ho Marit Olsdtr. Kjæreng. 1. Ole Martin f. 1867, han gikk under navnet Ol' Hansa og bodde i ei stue på Sørgård i Dividalen

2. Anders Hansa f. 1870, han kom til Rotli ved Fjellfroskvatn. De øvrige barn i ekteskapet på Eidsvold var: 1. Mali Hansdtr. f. 1872 (tvilling) g.m. Martin Evensen Uleberg. 2. Berte Hansdtr. f. 1874 g.m. Bersvend Olsen Uleberg. 3. Erik Hansen f. 1876 (ugift) overtar og driver Eidsvold. 4. Anna Hansdtr. f. 1879, g.m. Magnus Rostadmo i Rostadalen. 5. Ragna Hansdtr. f. 1880, g.m. Jon Stenvold i Dividalen. 6. Guri Hansdtr. f. f.1883, (ugift) driver Eidsvold med bror Erik.

7. Hansine Hansdtr. f. 1889, hun var ugift og drev søm i sin tid, men flyttet til Fredriksberg og bodde i den første lille stua som også var den første butikken og også brukt som skolehus. Stua står nu restaurert, nede på Fosmo-tunet og går under navnet «Hansina-stua».

Ho Mali Hansdtr., den eldste i denne søskenflokk ble gift med Martin Evensen født i 1858 på Solvold, døde i 1910. Ho Mali Hansdtr. var født i 1872, hun var oppfostret hos sine besteforeldre på Kongsli hos ho Mali og han Erik Kongsli. Martin Evensen døde i tidlig alder, og enken ble alene med den store barneflokk på 7 som vaks opp der på Uleberg. Sigrid, Magnhild, Bersvend, Gunda, Hildur, Edvin og Alise.

Ho Berte Hansdtr. født i 1874 på Eidsvold. Hun ble gift med Bersvend Olsen som nu var enkemann og var blitt 75 år. Det var en aldersforskjell på 52 år. De overtok Sageng. Bersvend Olsen var født i 1822 i Follidalen. Han var først g.m. Sigrid Eriksdtr. fra Sollia. De hadde overtatt Uleberg etter Ole Jonsen og Berte Taraldsdtr. som var de første rydningsmenn på Uleberg. Disse var fra Storelvdal, og hun var søster til Ragnhild Taraldsdtr. på Øverby.

Far hennes Gjertrud Kongsli, han Erik Andersen Alborgmoen var en omtensksom herremann. Det var 9 i barneflokk, han parselerte ut sin store eiendom Kongsli og kjøpte opp av staten Gamnes, Sørmø og Eidsvold. Han ville ha plass til alle sine. Dermed ble det ho Gjertrud som kom til Eidsvold og drev opp den store eiendommen sammen med sin ekte-mann Hans-Kristian Elvevold. De drev opp gården, de ryddet jord og land. Men det var nok skogsdriften som var attåtnæringen for de fleste bruk på den tiden. For på Eidsvold hadde de store skogarealer som ble drevet ut til fløting og noe ble skjært til bord, som ferdasturene over fjellet til Storsteinnes og Lyngenfjord forteller om.

Mordbrannen

Det var en mordbrønn inne på Elvevold den 5de juli 1837, i hjemmet hans Hans-Kristian Eidsvold. Mora, ho Berte Mikkelstr. og 4 av barna lå og sov. Faren, Han Anders Reiersen og Mikkel, den eldste sønnen på 13 år var nede på Gamnes hos han Johs. Tomassen hvor de overnattet. Ho Berte våknet ved tretiden om natten med et rabalder mot døra som sprengetes, og inn stormet seks

samer. De gjorde opp en stor ild ved gruva så ilden slo opp i taket og veggene. Berte forsøkte å hindre dem, men ilden antendte hele huset så hun og barna måtte bare redde seg ut. Og ute var de seks samene iferd med å antenne uthusene. Berte skrek om hjelp, men samene holdt henne i sjakk med børsesepa. Men langt om lenge dro samene sin vei og tok med seg smør, ost, kopper og kar, klokka og garnene deres m.m. Nu fikk de anledning til å løpe til Gamnes og hente hjelp. Men hverken Anders eller han Johs. Tomassen eller han «Ryp-Lars» kunne gjøre noe for å berge husene. Bare den ene bua ble stående igjen. I den tida var det stort fiendskap mellom samer og de første rydningsmenn. De mente de stjal rein fra dem borte i fjellsidene. Men neste dag kom det 4 andre samer til gården på Elvevold med stokker mot han Anders. Men de torde ikke å legge på han, men gikk for å slipe knivene sine. N år det var gjort, gikk de inn i bua til ho Berte, og Anders etter dem, men da forsvant de med tre av hans økser med bikja i hælene på dem. Han Anders Reiersen måtte anmelde saken til lensmannen i Tromsø. De satte igang leting og fant disse samene ved Josefvatn. En same, Nils Nilson ble arrestert for mordbrann og ran og satt i fengsel i Tromsø. Retts-saken gikk i langdrag, så han ramte fra Tromsø fengsel. Den endelige dom falt i 1841 med 3 års straffarbeid på Vardøhus Festning og utvisning fra riket for evig og alltid.

Og der på Eidsvold ble han Erik født den 3/4 1876, han ble eneste sønnen og odølgutten på gården. De andre søskenene ble 6 jenter. Hans søstre ble tidlig gift men ho Guri ble å drive gården sammen med sin bror Erik, så amors piller ble ikke å forføre disse to, de ble ugifte begge to. Den andre søstera, ho Hansine, drev skredder-søm og reiste ut og bort fra barn-domshjemmet. Men han Erik og ho Guri drev gården som vanlig, og der Eidsvold hadde de jo spisskammerset utenfor stuedøra. For der ute mellom holmene gikk storrøya i stimer i den tid, og der ute var gyteplassene og der var garplassene. Og der på Eidsvold var det matauk, det var ost og smør i flere variasjoner. Det skulle ikke gå n oe til spille, så ble rødosten hard, så ble den karvet opp og kokt til «mysmærduppe». Og skikken var å skjære pent av ostforma, og smørforma skulle være uten et eneste hakk. Og ho Guri hadde ekstra gode tynnkaker og hjønnbrød. Og ho Guri hadde hendene fulle både med inne-arbeidet og fjøsarbeidet, historien kan fortelle at ho var et «rivjern». Og på stabburet hang fenalårene og i kjeller-en stod fiskekvarterene fulle til vin-terbruk.

Mens Brattliveien var under bygging, rodde veiarbeiderne over til Eidsvold å hentet tjukkmelkdaller hos ho Guri. Men før ho sender melka avsted, tar ho fingeren og rører rundt kanten under lokket. Det virket kanskje ikke så sanitært, men tjukkmelka hennes Guri gav sin mersmak for det. På Eidsvold og hele Rostadalen fører var avstengt fra omverdenen vinter

Liekka fjeld og Rostavand med garden Eidsvold.

som sommer. Brattliveien var jo ikke farbar vinterstid, da var det isen på vatnet som ble vinterveien. Om som-røne var de avhengig av båten på vatnet, ellers så var det kløvhesten som måtte ut på handel. Stakinga av Rostavatnet ble ikke oppmerket for langt inn til juletiden. Det var ofte et farefullt arbeide, ulykker og forlis forteller om det. Men siden veien på sørsiden ble ferdigbygd i 50 tallet så har det vel ikke vært flere ulykker. Om vinteren kom uværet brått på ferdas-folket, men som regel kom de kjø-ende i karavener og da hørtes aloen på lang lei av hestebjeller blanda med skrik og ljom. De kunne vel høres fra Rosta til Sjåfram, eller fra Heia og helt ned til Hansvold ved Sagelvvann. Det var nok et tidsfordriv å få prate med den første hestekaren, men det ble en hel strekning til hestekar nr. 20. Det var heller ingen spøk å komme ut i snekov og uvær på Rostavatnet. Det kunne han Erik Eidsvold fortelle om en gang han mistet styringen og havnet inne på Raselvnisset, men je kom meg da «beterde» hematt, for-talte han. Han Erik brukte mye ordet «beterde» i sine komiske uttrykk, han var kanskje motstander av bannskap? Han Erik måtte også ut i «Kongens klær». Han skulle være meget godt likt av sine overordnede, som ville beholde han lenger i sin vakre uni-form. Men han Erik måtte nok «beterde» hematt til krøtteren og gårdens plikter, mente han.

Han Erik kom ofte traskend enedover bygda til Haug på handel, da hadde han tid å stikke innom en av gårdene for å slå av en prat. Han var en liketil livat person, som hadde så mye å fortelle og alltid full av humor. En gang kom han innom Garmo, og ho Gerda bad han inn til kaffebordet. Det var fremsatt et fat med smultringer og et fat med havrekjeks dyppet i sjoko-lade. Han Erik sa: «Je ser dåkk ha hatt slaktedag og har lage blodklubb». Og når han skulle smake på smultringen satte han i en latter og sa: «Derine va beterde god». Ho Gerda ble stående som et levende spørsmålstegn, og forsto det ikke var denne sorten «biteti» ho Guri på Eidsvold brukte. Men en gang satt nok han Erik i andre tanker, mens han rodde frøknene Wicklund nedover Rostavatnet med buksesmekken åpen. Frøknene Wick-lund fortalte dette etter denne båt-turen: «De likte han Erik meget godt på alle måter, men bare det han var så uforsiktig mesd seg selv». En gang hadde frøknene Wicklund bedt han Erik ned i hytta til middag. Han Erik fikk servert ryper i viltsaus med kabareer og tilbehør. Han Erik sa ved matbordet: «Detta va beterde godt, men det skulle ha være sild». Frø-knene Wicklund himlet med øynene og så på hverandre, de hadde visstnok ingenting å si.

Men på Eidsvold var de meget gjest-frie av seg, men samtidig meget spar-tansk. Han Erik og ho Guri hadde kjøpt seg nye møbler, deriblant gode lenestoler for å ha og sitte i på sine eldre dager. Men disse møblene ble ikke brukt i det hele tatt, de mente de var for kostbare og for fine til å bli brukt til hverdags. Møblene ble satt opp på mørkloftet, og der ble de stå-ende til deres døyand dag. Igjenom tidenes forløp hadde nok han Erik fått spart opp noen tusen kroner. Han Erik var nok meget redd for sine spare-penger, derfor hadde han gjemt dem nede i kjelleren i en boks. Men langt om lenge var det at de fikk han «på trua» å sette pengene inn i Tromsø Sparebank. Men den dagen han Erik fikk beskjed om å komme til Moen Aldershjem, ville han nu ta ut alle pengene av banken. Han hadde nok tenkt nøye over dette med pengene i bank. Fikk nu Aldershjemmet vite at han hadde så mange penger i banken så kunne de beslaglegge hans penger for oppholdet på Alders-hjemmet. Han ville ikke tillate at pengene hans kom i hendene på Sosialen. De sosiale godene skulle vi ha godt av på våre eldre og siste dager, mente han. Han fikk pengene ut av banken og pånytt gjemte han dem i en boks. Han Erik hadde nok rett på sin side, som hadde kommet seg igjennom livet uten å belaste fattigkassen med et eneste øre. Han hadde som de andre kjempet og slitt i stormer og uvær opp til sin høye alder. Så han Erik og ho Guri hadde greid brasene og gjort sin jobb. Ho Guri gikk som regel i fotside vadmels-stakker og høyhalset linning, det var ikke noe som hette «nedringet» i den tiden. Han Erik gikk også som regel i tykke vadmelsbukser, sommer som vinter, men om somrene gikk han i lettere «pusseronker» som ho Guri hadde «snørpet» sammen til han. Det ble ødt etter disse to der oppe på gamle Eidsvold. Nu er det han Hilmir og ho Karoline som driver Eidsvold, så der er ennu drift.

Men enda går tankene til han Erik og ho Guri, der han ennu dreg garnene ute ved Holmene, — man synes å se han ved årene — mens han ror frøknene Wicklund nedover Rosta-vatnet en varm sommerdag i sydlig bris.

Ho Guri var 7 år yngre enn han Erik, men døde først, nede på Alders-hjemmet 13/6 1965 — 82 år gammel. Han Erik døde tre år senere på Ald-ershjemmet 16/7 1968 i den høye alder av 92 år. Det blir nu bare minnene igjen om han Erik og ho Guri på gamle Eidsvold.

Odd Bjørklund

Sittende: Hans-Kristian Andersen f. 1842 gift i 1874 med Gjertrud Eriksdtr. Kongsli f. 1846.

Bak: Hansine Hansdtr. Eidsvold f. 1889. Erik Hansen Eidsvold f. 3/4 1876. Guri Hansdtr. Eidsvold f. 26/4 1883. De var ugift alle tre.

Erik Hansen Eidsvold i uniform som 21 åring i 1898. Han var født 3/4 1876.

Dette er søstrene hans Erik Eidsvold. Mali H. Eidsvold f. 1872, Berte H. Eidsvold f. 1874, Ragna H. Eidsvold f. 1880.